

Financováno
Evropskou unií

Aperio Společnost pro
zdravé rodičovství

POLICY PAPER: Participace dětí v průběhu rozchodu rodičů

**Kolektiv autorů z oblasti:
psychologie, práva, sociální práce**

2026

Aperio – Společnost pro zdravé rodičovství, z. s.

Projekt Rozchodem rodina nekončí: posílení participace dětí a rodičů je realizován v rámci operačního programu Zaměstnanost plus, registrační číslo projektu: CZ.03.02.02/00/22_017/0000904.

Tvůrci a signatáři:

Barešová Eva, mediátorka, lektorka podpůrných skupin pro děti (rozchod/rozvod rodičů)

Barvíková Jana, terapeutka, výzkumná pracovníce

Bočanová Veronika, advokátka, rodinné právo / HAVEL & PARTNERS

Brůžková Zlata, speciální pedagog / Amalthea, z. s.

Jůzová Kotalová Kristýna, metodička sociálně-právní ochrany dětí / MPSV

Kolářková Zapletalová Jana, právní expertka / HAVEL & PARTNERS, akademická pracovníce / Justiční akademie

Konvalinová Klára, vedoucí metodického oddělení / Zahrada pro duši, p. o.

Konvičková Marta, vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí / Městská část Praha 2

Korbel Matouš, koordinátor studentské participační skupiny MPSV / MPSV

Kučerová Olga, školní psycholog / ZŠ Sázavská Praha 2

Mikulková Milena, lektorka, párová poradkyně, mediátorka / ESPEDIENTE, z. s.

Nováková Markéta, lektorka, metodička, advokační činnost / Cochem.cz, z. s.

Schejbalová Pavlína, terapeutka, lektorka podpůrných skupin pro děti (rozchod/rozvod rodičů)

Šínová Renáta, rodinné právo, katedra soukr. práva a civilního procesu / PF UPOL, advokátka, rodinné právo / HAVEL & PARTNERS

Talpa Lukáš, zást. ředitelky, garant programů Patron a Rozchodem rodina nekončí / Liga otevřených mužů, z. s. (LOM)

Tatková Martina, soudní sociální pracovníce / Okresní soud v Kladně

Válek Petr, klinický psycholog, lektor / SPONDEA, z. ú., lektor / Prázdninová škola LIPNICE, z. s.

POLICY PAPER NA TÉMA PARTICIPACE DĚTÍ V PRŮBĚHU ROZCHODU RODIČŮ

My, níže podepsaní odborníci zabývající se řešením situací spojených s rozchodem rodičů, předkládáme společně tuto výzvu, jejímž účelem je redefinovat pojetí participace dětí v situaci rozvodu/rozchodu jejich rodičů a zajistit efektivnější uplatňování participačních práv dětí v praxi.

Definice problému

Práva dětí jsou v České republice na legislativní úrovni dobře ukotvena, jak na úrovni ratifikace, tak samotné implementace mezinárodních předpisů do české legislativy. Panuje ale značný rozpor mezi zákonným rámcem a praktickou aplikací participačních práv dětí při rozhodovacích procesech, které se jich týkají. Cílem tohoto policy paperu a jeho příloh je upozornit důležité stakeholdery, že participace dětí v situaci rozvodu/rozchodu jejich rodičů nesmí být zužována pouze na opatrovnické řízení a pouze na vyjádření přání a názoru dítěte.

Je nezbytné vytvářet pro děti příležitosti k participaci, počínaje rodinou a školou, což jsou jejich nej-přirozenější prostředí. Učit je vyjadřovat svůj názor, sdílet své pocity, spoluvytvářet řešení a podílet se přiměřenou mírou na rozhodovacích procesech, které se dotýkají jejich života ve všech běžných životních situacích. V náročné situaci rozvodu/rozchodu svých rodičů, která přináší do jejich života mnoho změn, pak lépe dokáží svá participační práva aktivně uchopit. Předním hlediskem by měla být podpora dítěte a respektující přístup od všech aktérů, se kterými se dítě v průběhu rozvodového řízení potká či na které se samo obrátí.

Analýza problému

Nedostatečná participace dětí má negativní dopady jak na samotné děti, tak na celou společnost. Prostřednictvím participace se děti učí komunikovat, řešit problémy, vyjednávat a aktivně se zapojovat. Dobře nastavená participace je výchova k aktivnímu občanství. Děti získávají sebevědomí, cítí se schopné ovlivňovat své okolí a nestávají se jen objektem, o kterém se při nastavování porozvodové/porozchodové péče rozhoduje. Rodiče, kteří vytváří příležitosti pro participaci dětí v běžném životě, mají lepší povědomí o právech dětí, stávají se citlivější k jejich potřebám, což snižuje riziko nevhodného zacházení rodičů s dětmi. Na celospolečenské úrovni dochází k většímu respektu k právům dětí a jejich postavení ve společnosti.

Návrh řešení

Zlepšení participace dětí vyžaduje spolupráci mezi vládními orgány a meziresortní spoluprací. Důležitá je osvěta o právech dětí a podpora jejich uplatňování, a to směrem k široké veřejnosti (rodičům), ale také dětem při výuce na základních a středních školách a v neposlední řadě v dalším odborném vzdělávání profesí, které se s dětmi při své práci setkávají. Praktické návody, jak vytvářet příležitosti pro

participaci dětí a jak ji realizovat, by měly mít k dispozici všichni dospělí, kteří pracují s dětmi (viz doporučení výboru OSN pro práva dítěte).

Dále doporučujeme vytvořit dostupné a nízkoprahové zdroje podpory pro rodinu před rozvodem a po rozvodu a zajistit stabilní financování pro tyto služby a jejich systematizaci. Zvážit by se mělo také vytvoření a trvalé udržování informačního webového portálu na národní úrovni, který by rodičům poskytoval relevantní informace týkající se rozvodu/rozchodu a akcentoval práva a potřeby dětí.

Závěr

Tento policy paper zdůrazňuje potřebu redefinovat pojetí participace dětí a zajistit její efektivnější uplatňování v praxi. Zlepšení vyžaduje komplexní přístup, který zahrnuje legislativní změny, osvětu, vzdělávání odborníků a podporu rodin. Spolupráce mezi vládními orgány a meziresortní spolupráce je klíčová pro dosažení pozitivních změn.

Přílohy

V přílohách uvádíme definici participace a role jednotlivých profesí v systému ve vztahu k participaci dětí. Jedna z příloh zprostředkovává perspektivu dítěte, vyjadřuje potřeby a přání dětí ve vztahu k participačním právům. Děti samotné vyjadřují, že chtějí, aby jejich hlas byl slyšet.

Příloha č. 1 – DÍTĚ

Příloha č. 2 – ŠKOLA

Příloha č. 3 – RODIČE

Příloha č. 4 – POSKYTOVATELÉ ODBORNÉ POMOCI

Příloha č. 5 – SOUD

Příloha č. 6 – ADVOKÁT

Příloha č. 7 – KOLIZNÍ OPATROVNÍK

Příloha č. 8 – DŮVĚRNÍK DÍTĚTE

Příloha č. 9 – ZÁKLADNÍ PRINCIPY V KOMUNIKACI S DĚTMI

DEFINICE PARTICIPACE

Participace dětí je **kontinuální proces aktivního zapojování dítěte do všech rozhodovacích procesů, které se týkají jeho života**. V situaci rozpadu vztahu rodičů dítěte se participace odehrává **nejen v rámci soudního řízení, ale i před ním a po něm**, a zahrnuje všechny oblasti života dítěte. **Odehrává se také v dítěti přirozených prostředích, jako jsou rodina a škola.**

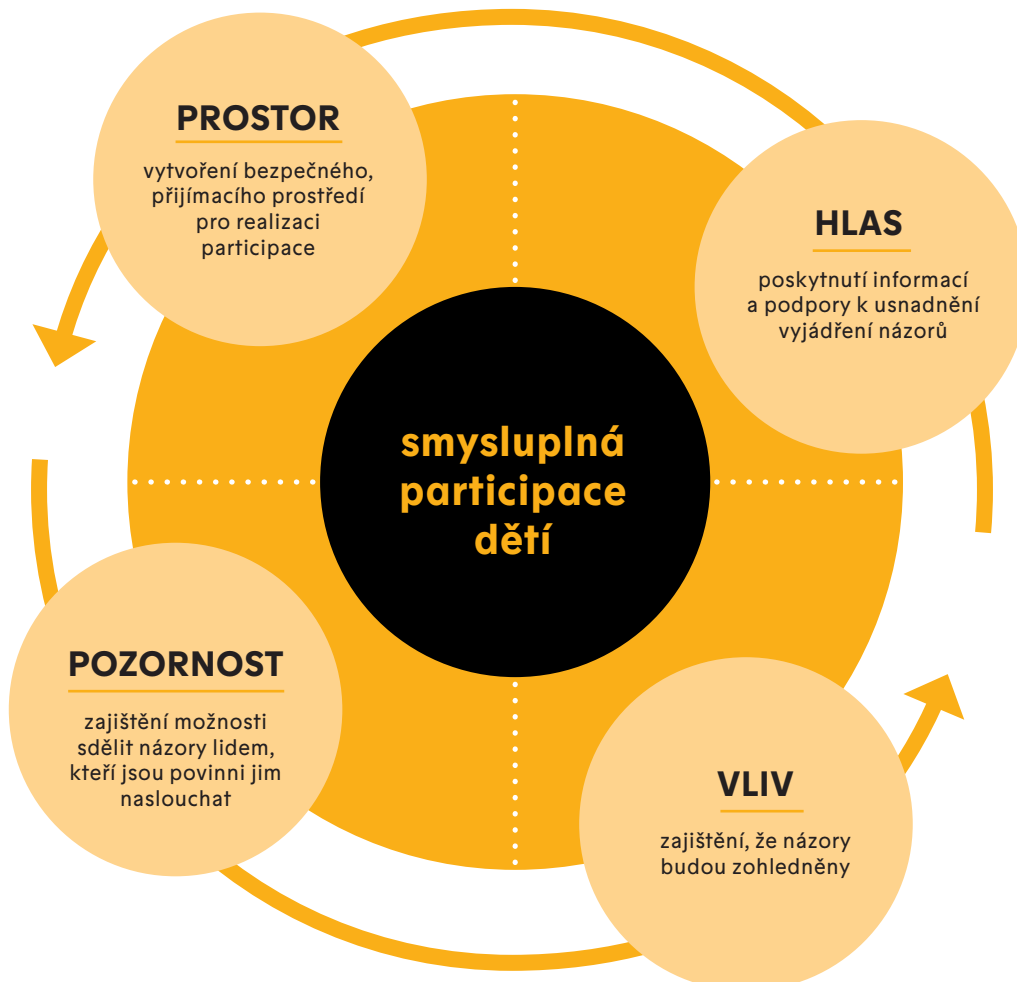
Jejím cílem je **zajistit bezpečný a respektující prostor pro komunikaci dítěte s dospělými: rodiči, školou, kolizním opatrovníkem, soudem, důvěrníkem, advokátem a poskytovateli odborné pomoci**. Tito jsou povinni vytvářet příležitosti k transparentní komunikaci, při které **dítě může získat informace, odpovědi na své otázky, vyjádřit své názory a přání a sdělit své potřeby**. Dítě by mělo být poučeno o tom, **co se stane s informacemi, které sdělí**, a mělo by **rozhodovat o tom, komu dalšímu smějí být postoupeny**. Důležité je také **poskytnout dítěti vysvětlení, jak budou/byly jeho názory a přání v rozhodovacím procesu zohledněny**.

Participace se liší v **závislosti na věku, schopnostech a individuálních potřebách** dítěte a vyžaduje **různou míru podpory v různých situacích**, od běžných rodinných záležitostí až po náročná soudní řízení. Je **realizována v různých formách a nevyklučuje právo dětí na ochranu**. Čím více zasahuje stát do života dítěte, tím intenzivněji by měla být realizována participační práva dítěte. Participace zahrnuje i **pomoc dítěti s přijetím a zvládnutím změn v dalším životě**, poskytnutí informací pro budoucnost a **zajištění návaznosti péče**.

Dítě by mělo vždy vědět, že **má právo na participaci, nikoliv povinnost** svá participační práva uplatňovat. Stejně tak, že není odpovědné za vyřešení situace, že odpovědnost mají dospělí, rodiče i všichni ostatní aktéři, se kterými se dítě může setkat. Dítě by také vždy mělo mít **možnost poskytnout zpětnou vazbu** k procesu participace.

CO PARTICIPACE NENÍ:

- pouhé zjišťování názoru a přání dítěte,
- získání informací od dítěte pro naplnění svého úkolu – na úkor potřeb dítěte (vynucování odpovědi, neseznámení dítěte s možností, že nemusí odpovídat nebo se jinak účastnit),
- zjišťování skutečností ohledně situace doma / mezi rodiči skrze dítě,
- ovlivňování dítěte / manipulace,
- přenášení odpovědnosti za rozhodnutí na dítě.

PŘÍLOHA Č. 1 – VZKAZ DÍTĚTE ODBORNÍKŮM

PRO ODBORNÍKY – JAK S DÍTĚTEM MLUVIT A ZAPOJIT HO DO DĚNÍ

Rozchod rodičů je pro mne zlomový okamžik. Nerozhoduji o něm, ale žiji s jeho následky každý další den. Často je spojený s mou nejistotou, mými obavami a pocity viny.

Mám právo rozumět tomu, co se děje, a být slyšeno, když se rozhoduje o mém životě.

Zapojit mne do rozhodování neznamena přenést na mě odpovědnost, ale poskytnout mi bezpečný prostor pro otázky, pocity, názor a hlas, který dospělí opravdu slyší – doma, ve škole, u kolizního opatrovníka i u soudu.

Potřeby a prožívání dítěte – rozvod rodiny

Od vás odborníků potřebuji,

- ... abyste mi řekli, kdo jste, proč s vámi mám mluvit a co se bude dít s tím, co vám řeknu.
- ... abyste mi vysvětlili, co se děje a co to pro mě znamená.
- ... slyšet vaše ujištění, že za rozchod rodičů ani za to, že se hádají, nemůžu, i kdyby jejich neshody souvisely se mnou.
- ... abyste se mnou mluvili normálně, „ne odborně – odporně“.
- ... abyste na mě měli čas a nebyli ve spěchu. Poznám, když to děláte jen „jako“.
- ... abyste se ujistili, že rozumím správně tomu, co se mi snažíte říct (např. „Jak tomu rozumíš ty?“).
- ... abyste mi věřili a nebrali mě jako někoho, kdo tomu nerozumí.
- ... abyste mi pomohli, když se bojím mluvit, nebo respektovali to, že nechci mluvit vůbec.
- ... abyste se domluvili mezi sebou, abych nemuselo všechno vyprávět zas a znovu.
- ... abyste mi dávali pravdivé a jasné informace, i když je situace nejistá. A pokud něco nevíte, nebojte se mi to říct.
- ... abyste mi vysvětlili, co bude následovat, kdo co udělá, kdo tu pro mě bude nebo na koho se můžu obrátit.

„Vážím si toho, že mě soudce vyslechl osobně a že jsem to nemusel říkat přes někoho jiného.“
(Franta, 13)

„Sociální pracovnice mi rozuměla, nebyla na mě hodná jenom na oko, ale fakt poslouchala.“
(Nikola, 15)

Rizika a jak jim předejít

CO SE MŮŽE STÁT?	JAK TOMU PŘEDEJÍT?
Cítím, že chcete, abych to rozhodl já.	Vysvětlete mi, že rozhodují dospělí – já pomáhám tím, že říkám, jak to cítím.
Už vám nevěřím, protože mám pocit, že neříkáte pravdu nebo mlžíte.	Mluvte se mnou na rovinu, i když jsou zprávy těžké. Nepotřebuji „ochranné lži“.
Cítím, že mám být na straně jednoho z rodičů.	Ujistěte mě, že můžu mít rád oba rodiče pořád stejně.
Mám strach s vámi mluvit, abych neškodil jednomu z rodičů.	Ujistěte mě, že chcete, aby mi bylo dobře, proto potřebujete vědět, jak mi v tom je.

„Pomohlo by mi, kdyby u soudu byl někdo, koho znám a o koho se můžu opřít.“

(Matěj, 14)

Závěr – doporučení

- Dítě má právo být slyšeno, informováno a respektováno.
- Má právo na zastoupení v řízení a podporu např. ve formě důvěrníka.
- Profesionálové by měli být stálí, spolehliví průvodci – ne ti, co se střídají.
- Rozhodnutí o dětech musí být s nimi, ne bez nich.
- Umožněte dětem cítit se v bezpečí a v obraze: „Řekněte mi pravdu, i když je těžká.“
- Každý dospělý, který s dítětem mluví, může změnit jeho zkušenost – stačí být normální, mít čas a opravdu poslouchat.
- Předajte dítěti leták odpovídající jeho věku (mladší/starší). Předávejte ho osobně – jako pozvání ke společnému rozhovoru, ne jen jako papír s informacemi.

„Potřebuji vědět, že rodiče spojuji, nikoliv rozděluji.“

(Jonáš, 9 let)

PŘÍLOHA Č. 2 – ŠKOLA

PODPORA PEDAGOGŮ PRO PARTICIPACI DĚTÍ V KONTEXTU ROZCHODU RODIČŮ

Úvod

Škola v životě dítěte představuje kotvu – stabilní prostor, který dokáže naplňovat základní potřeby dítěte v době, kdy dochází k zásadním změnám v životě rodiny. Je to místo, kde dítě zažívá předvídatelný režim a jasně stanovené limity. Škola je pro dítě po rodině z významového hlediska druhým nejdůležitějším prostředím a může dítěti poskytnout:

- **jistotu, stabilitu a předvídatelný režim** (stejní spolužáci, stejní dospělí, stabilní vztahy) a prostor pro projevování emocí,
- **dostupnou praktickou a odbornou pomoc uvnitř školy** (viz výzkum Rilsa s názvem „Dopady míry rodičovského konfliktu na dítě a role, jakou v nich hraje konkrétní forma porozvodového uspořádání péče“ [2019–2024] řešeného Výzkumným ústavem práce a sociálních věcí [RILSA]),
- **únik od situace v rodině.**

Potřeby a prožívání dětí v situaci rozchodu rodičů v kontextu školy

Škola může dítě, které prožívá rozvod/rozchod svých rodičů, nejlépe podpořit používáním nástroje pro práci s dětmi, který je pedagogickým pracovníkům dobře znám. Jde o traumainformovaný přístup (TIP), který nejlépe reaguje na potřeby dítěte v této situaci:

- **být slyšeno** → dítě má právo vyjádřit se k tomu, jak se cítí v nové situaci,
- **být informováno** → škola poskytuje informaci o své roli (kdo a jak může ve škole dítěti pomoci s dílčími problémy),
- **zažívat respekt** → pedagogové zachovávají neutralitu (i ohledně rodiči zvoleného nebo soudem stanoveného porozvodového uspořádání – nehodnotí) a nevystavují dítě konfliktu loajality.

Rozchod rodičů může pro dítě znamenat ztrátu pocitu jistoty, bezpečí a důvěry v dospělé. Může prožívat chronický stres – neví, co ho čeká, bojí se ztrát, hádek, emocí. Ve škole se to může projevat:

- **ve zhoršení plnění školních povinností a výkonu** (známky, domácí příprava, pomůcky),
- **ve změnách v chování** (konflikty, šikana, zvýšená úzkostnost, snížená koncentrace),

- **nesouladem v režimu oddělených domácností rodičů** (jiné priority, výchovné přístupy, nároky, dohled, časový režim).

Principy TIP ve škole

Uplatňování principů TIP ve škole pomáhá pedagogům rozpoznat a porozumět projevům chování dítěte, např. „zlobení“ nebo „nezodpovědnost“ mohou být reakcí na stres a zátěž. TIP je praktická cesta, jak realizovat právo dítěte na participaci. Dítěti umožňuje:

- zažít pocit bezpečí, důvěry, otevřenosti a přístupnosti (transparentnost),
- získat podporu od dospělých i vrstevníků,
- zažít od dospělých ve škole vnímavost a citlivost k projevům svého chování,
- dostat prostor pro sebevyjádření a posílení vlastních kompetencí,
- zažít pocit neutrality (škola není vtažena do konfliktu rodičů),
- získat podporu zaměřenou na řešení (konkrétní změny, výjimky, nová pravidla pro dítě ve škole, reflektující obtížnou situaci doma).

V případech, kdy dítě prožívá obtížnou situaci doma a ani škola pro něj nepředstavuje bezpečné prostředí nezatížené rodičovským konfliktem, mohou se u dítěte objevit tyto projevy:

- **somatické** (bolesti břicha, hlavy, nemocnost, únava, nevolnost),
- **psychické a emoční** (výkyvy nálad, impulzivita, agresivita, sebepoškozování, depresivita, experimentování s návykovými látkami, únik do digitální reality),
- **sociální** (izolace, únikové a vyhýbavé chování, vyhýbání se kontaktům, uzavřenost, nápadné a provokativní chování, delikvence),
- **výkonové** (nadměrná snaha, ztráta motivace, ztráta zájmu, změna ve školní výkonnosti).

Role pedagogů v naplňování participace dětí

Role pracovníků:

- **Učitelé** – kterýkoliv učitel, k němuž má dítě důvěru a může zajistit první kontakt.
- **Třídní učitel** – zprostředkování další pomoci uvnitř školy, individuální podpora, nastavování atmosféry ve třídě.
- **Pracovníci školního poradenského pracoviště** (výchovný poradce, školní metodik prevence, sociální pedagog, školní psycholog) – práce s dítětem i s rodinou.
- **Jiná důvěryhodná osoba ve škole** (vychovatelka v družině atd.).

Závěr

Škola hraje klíčovou roli při naplňování participačních práv dítěte v kontextu rozchodu rodičů.

Doporučujeme:

- **Informace a znalosti** – psychosociální a právní povědomí v kontextu rozvodu/rozchodu rodičů.
- **Dovednosti** – komunikační dovednosti, empatie, pevnost (školní řád, povinnosti rodičů i dětí v nárocích i limitech), zohlednění potřeb dětí při práci se skupinou, supervize a metodická podpora.
- **Postup školy** – vnitřní směrnice přístupu k rodičům v rozdělených domácnostech (pravidla komunikace, neutralita, kompetence školy).
- **Podpůrná síť** – přehled dostupné školní i mimoškolní/odborné pomoci.

PŘÍLOHA Č. 3 – RODIČE

PODPORA RODIČŮ K POSÍLENÍ PARTICIPACE DĚTÍ V KONTEXTU ROZCHODU

Úvod

Proč je podpora rodičů pro participaci dětí klíčová?

Děti mají právo být součástí rozhodovacích procesů ve věcech, které se jich týkají. K tomu potřebují příležitost, informace, svobodu bezpečně se vyjádřit bez negativních dopadů a své rodiče, aby je těmto dovednostem učili a podporovali je. Rodiče jsou klíčoví pro zajištění psychologicky bezpečného a podpůrného prostředí pro participaci dětí v rozhodovacích procesech v situaci jejich rozchodu/rozvodu. Participace zahrnuje nejen vyslovení názoru dítěte, ale jeho celkové zapojení, což vyžaduje specifické prostředí a dovednosti, které mohou poskytnout pouze rodiče. Bez jejich aktivní součinnosti je participace prakticky nemožná. Cílem tohoto materiálu je poskytnout doporučení, jak konkrétně a jakou formou by měl stát rodiče v rozchodové/rozvodové situaci podporovat, aby se vypořádali s bariérami, posílili své dovednosti a efektivně naplňovali potřeby svých dětí a jejich právo na participaci.

Potřeby a prožívání dětí v situaci rozchodu rodičů

Rodiče by si měli být vědomi vnitřního světa dítěte a jeho prožívání, které zásadně ovlivňuje jeho schopnost participace. Potřebují dostávat následující informace a porozumět jim:

- **Vztah k oběma rodičům:** Dítě má vztah k oběma rodičům a nechce o nich slyšet nic negativního.
- **Konflikt loajality:** Nechce být na ničí straně, nechce nést odpovědnost za rozhodnutí.
- **Prožívání konfliktu:** Nechce být zdrojem, ani přítomno konfliktu.
- **Zranitelnost a únikové strategie:** Dítě se může vyjadřovat podle očekávání, nikoli podle svých skutečných přání, a může volit únikové strategie (včetně psychosomatických projevů).
- **Důležitost jednotného rozhodnutí:** Spolupráce rodičů usnadňuje dítěti přijmout ztráty a adaptovat se na změny spojené s rozpadem vztahu jeho rodičů a chrání psychické zdraví dítěte.
- **Luxus nesouhlasu a protestu:** Dítě by mělo mít možnost bezpečně vyjádřit svůj nesouhlas, aniž by se bálo následků.
- **Potřeba pochopení a přijetí:** Dítě touží být pochopeno a přijato, nikoli nutně aby mu bylo ve všem vyhověno.
- **Právo na lásku k oběma rodičům:** Dítě touží mít „povoleno“ milovat oba rodiče a mít o nich dobrý obraz.
- **Orientace v situaci:** Dítě potřebuje vědět, co se děje, co to pro něj znamená, co se bude dít dál.

Důsledky nedostatečné podpory: Pokud si rodiče nejsou vědomi výše uvedeného, neposkytnou dítěti bezpečný prostor pro participaci a nereagují na jeho potřeby, může to mít závažné následky. Od prostého nezájmu participovat až po závažnější dopady v oblasti psychického zdraví: úzkosti, deprese, snížená schopnost navazovat a udržovat blízké vztahy aj.

Role rodičů v naplňování participace dětí

1. Zajištění bezpečného a respektujícího prostoru pro komunikaci

- **Znalost principů:** Rodiče musí rozumět výše uvedeným psychologickým principům, aby mohli vytvořit bezpečné prostředí.
- **Emoce:** Je důležité umožnit dítěti vyjadřovat své emoce a přijímat je, aniž by je rodič vyvracel, zlehčoval nebo soudil.
- **Aktivní naslouchání a empatie:** Rodiče by měli aktivně naslouchat a vnímat přání a prožívání dítěte – s respektem a pochopením na ně reagovat. („Slyším, jak ti je, jsem tady s tebou.“)

2. Poskytování informací dítěti

- **Filtrace informací:** Informace by měly být filtrovány optikou potřeb dítěte. Není třeba lhát nebo zkreslovat, ale přirozeně dítě některých aspektů či detailů uchránit (např. kdo za rozchod může, kdo z rodičů co udělal apod.).
- **Ideálně společně:** Informace by měli rodiče předávat ideálně společně, aby se předešlo konfliktu loajality. Pokud to není možné, domluví se rodiče, kdo je předá a co konkrétně.
- **Transparentnost:** Vysvětlit, proč se dějí určité změny a co zůstává stejné (např. láska obou rodičů). Je také důležité vysvětlit roli dítěte v opatrovnickém řízení.

3. Vyslyšení dítěte a zohlednění jeho potřeb

- **Rozdíl přání vs. potřeba:** Je nutné rozlišovat mezi přáním dítěte a jeho skutečnou potřebou. Dítě často ví, co nechce, spíše než co chce. Na místě je citlivý přístup a opatrnost.
- **Převzetí odpovědnosti:** Za veškerá rozhodnutí i vyřešení situace je odpovědný vždy rodič, resp. rodiče spolu.
- **Vysvětlení rozhodnutí:** I v případě, že rodič nevyhoví přání dítěte, musí mu vysvětlit, proč se tak rozhodl, s respektem a empatií.
- **Luxus nesouhlasu:** Dítě má právo na protest, aniž by se muselo bát.

4. Podpora dítěte a jeho okolí

- **Edukace nejbližšího okolí:** Dostupnost relevantních a důvěryhodných informací je důležitá i pro širší rodinu a přátele rodičů. Stejně tak možnost jejich účasti na edukativních programech (ne-strannost, podpora potřeb dítěte a orientace na ně).
- **Nabídka profesionální podpory pro děti:** Nabídnout možnost vyhledat pomoc terapeuta nebo se zúčastnit podpůrné skupiny pro děti.
- **Doporučená literatura:** Dětské knihy o rozchodu mohou být dobrým podpůrným materiálem.

Závěr

Doporučení pro posílení a edukaci rodičů – cesta k efektivní participaci

Cílem je podporovat rodiče v tom, aby umožnili a vytvářeli příležitosti pro přirozenou a bezpečnou participaci dětí v situaci rozpadu jejich vztahu. Stát by měl pro rodiče v tomto ohledu zajistit dostatek dostupných informací a podpůrných služeb.

Aktivity a formy edukace:

- **Webináře / online kurzy:** S cílem posílit kompetence rodičů (význam dobré vazby, zvládnání emocí dítěte, aktivní naslouchání, pochopení prožívání a potřeb dítěte).
- **Komplexní webový portál:** Spravovaný státem, poskytující relevantní a důvěryhodné informace.
- **Podpora a poradenství:** rodinné poradenství, rodinná terapie, mediace, právní poradenství, specifické služby pro děti, porozvodové provázení.
- **Podpůrné skupiny a komunity:** Pro sdílení zkušeností a vzájemnou podporu.

Je potřeba systematicky vytvářet a zajišťovat podporu rodičů formou dostupných informací a poradenských služeb před, během a po rozvodu/rozchodu.

PŘÍLOHA Č. 4

– POSKYTOVATELÉ ODBORNÉ POMOCI

Dítě a jeho potřeby jsou ve středu zájmu. Má právo být ve službách slyšeno ve věcech, které se ho přímo týkají. Aktivní participace podporuje důvěru, posiluje odolnost a snižuje riziko dlouhodobých negativních dopadů konfliktu.

Potřeby dítěte v rodičovském konfliktu:

- bezpečí a stabilita,
- být slyšeno a bráno vážně,
- porozumění emocím a situaci,
- zachování vztahů s oběma rodiči,
- jistota, že nenese odpovědnost za konflikt.

Role služeb a možnosti participace dítěte v kontextu služeb

Rodič

- **Zaměření** – dítě je středem zájmu, nikoliv konflikt samotný.
- **Podpora participace** – rodič má předávat informace přiměřené věku dítěte a vytvářet prostor pro hlas dítěte.
- **Odpovědnost** – rozhodování zůstává na rodičích, ne na dítěti, odbornících či soudu.

Pracovník služby

- **Hranice** – znát roli vlastní i dalších odborníků.
- **Pozornost** – naslouchat dítěti, ale i rodičům, vždy ve prospěch dítěte.
- **Prostor** – vytvářet bezpečí, validovat emoce, přizpůsobit komunikaci věku.
- **Odpovědnost** – být zodpovědný za proces, podporovat rodičovskou odpovědnost.

- **Etická citlivost** – udržet rovnováhu mezi podporou dítěte, respektováním rodičů a dodržováním profesních hranic.
- **Otevřenost** – předávat důležité informace všem aktérům, informovat oba rodiče.

Nástroje

- **Edukace rodičů** – porozumění prožívání dítěte, čtení potřeb a signálů, možné dopady.
- **Poradenství v komunikaci** – vytváření bezpečného prostoru pro vyjádření dítěte, aniž by bylo zatěžováno konfliktem.
- **Aktivní podpora participace** – doprovázení rodičů k respektování hlasu dítěte při každodenních i zásadních rozhodnutích.
- **Plánování** – vycházet z potřeb dítěte, ne z cílů rodiče.
- **Reflexe procesu** – pravidelně vyhodnocovat, zda je participace dítěte skutečně naplňována, zda dítě rozumí tomu, co se děje, a zda se cítí bezpečně.
- **Zpětná vazba** – pomůže rozpoznat rodiči emoční zranění a předejít manipulaci, zpětná vazba od dítěte směrem k rodičům k úpravě přístupu.
- **Case management** – koordinace a kontinuita podpory.
- **Služby v systému** – sociálně aktivizační služby pro rodiny s dětmi, služby sociálně-právní ochrany dětí, mediátoři, rodinné poradny.

Rizika zapojení a jejich prevence

- Konflikt loajality → **ujasnit, že dítě nemusí volit mezi rodiči (řešení).**
- Přetížení emocemi → **věku přiměřená forma a délka rozhovoru.**
- Bagatelizace a stereotypizace hlasu dítěte → **zaznamenat a zohlednit vyjádření.**
- Tlačit dítě k rozhodování → **uvědomit si svou roli a hranice.**

Co mít na mysli ve vztahu k dítěti a jeho potřebám

- **Odpovědnost** – nesmí nést břemeno rozhodování, odpovědnost je na rodičích.
- **Rozvoj** – participace má dítě podporovat, ne zatěžovat.
- **Názor** – má být zjišťován a brán vážně, nejde o výslech.
- **Bezpečí** – základní podmínka každé participace.
- **Přání vs. potřeby** – rozlišovat a respektovat vývojové limity.

PŘÍLOHA Č. 5 – SOUD

PARTICIPACE DÍTĚTE V SOUDNÍM ŘÍZENÍ – SITUACE ROZCHODU/ROZVODU RODIČŮ

Úvod

Zapojení dítěte do rozhodování o jeho životě je klíčové nejen z pohledu práva, ale především z hlediska jeho potřeb a prožívání. Soud má zákonnou povinnost zjistit názor a přání dítěte (§ 867 NOZ, § 100 odst. 4 OSŘ). Participace dítěte může probíhat různě – doma při rozhovoru s rodiči, ve škole s podporou pedagogů, prostřednictvím kolizního opatrovníka nebo přímo u soudu při osobním pohovoru se soudcem či za pomoci soudního sociálního pracovníka. Cílem je, aby dítě mělo možnost být slyšeno, získat informace a porozumět tomu, co se děje.

Potřeby a prožívání dítěte – konkrétní kontext

Zapojení dítěte reaguje na jeho základní potřeby:

- **Bezpečí a jistota** – dítě ví, co se děje, má možnost se ptát.
- **Respekt** – jeho názor je vyslyšen, není ignorován.
- **Informovanost** – dítě rozumí procesu, ví, co se bude dít dál.
- **Autenticita** – může vyjádřit své skutečné pocity, nemusí se přizpůsobovat očekávání dospělých.

Se zapojením dítěte se mohou pojít i rizika, kterým je třeba aktivně předcházet:

- **Přílišný tlak na dítě** – dítě není důkazní nástroj, není povinno rozhodovat mezi rodiči.
- **Nedostatek informací** – je nutná edukace dítěte i rodičů, jasné vysvětlení procesu.
- **Opakované participace** – je vhodné zjistit, kdo už dítě participoval, předejít přemíře dotazování.
- **Zmatek mezi přáním a zájmem dítěte** – je třeba vysvětlit rozdíl mezi přáním a zájmem/potřebou. Vysvětlit, že rozhodují dospělí, a přání dítěte je jedním z podkladů pro určení nejlepšího zájmu.

Role těch, kdo participaci realizují, je zásadní. Soudce garantuje, že dítě dostalo potřebné informace a byla mu dána možnost vyjádřit se. Tím implicitně rozhoduje o podobě zjištění názoru dítěte (prostřednictvím rodičů, kolizního opatrovníka, soudu). Pokud probíhá přímo na soudě, pro vytvoření bezpečného prostředí může využít podporu soudního sociálního pracovníka, kolizního opatrovníka. Soudce také edukuje rodiče o smyslu participace dítěte a respektuje právo dítěte odmítnout vyjádření názoru.

Soudní sociální pracovník zkvalitňuje průběh přímé participace soudcem, poskytuje i soudci možnost se plně soustředit na sdělení dítěte. Vytváří vhodnou atmosféru pro rozhovor s dítětem, naladění dítěte a poskytuje dostatek času a prostoru. Je průvodcem dítěte řízením, ověřuje jeho porozumění a komunikuje neformálně, aby podpořil autenticitu dítěte.

Rodiče by neměli vyvíjet tlak na dítě ani mu sdělovat, že rozhoduje mezi rodiči. Je důležité dítě podpořit v tom, že má právo být slyšeno, ale nemusí mluvit, pokud nechce. Rodiče by měli přijmout, že rozhodnutí činí dospělí, ne dítě.

Závěr

Doporučujeme:

- Vždy předem edukovat rodiče i dítě o smyslu participace a průběhu řízení.
- Zvyšovat povědomí dětí o možnosti využít důvěrníka.
- Nabízet dítěti bezpečné prostředí (dostatek času, možnost podpory, příp. specializovaná místnost).
- Participaci dítěte realizovat přímo, ne prostřednictvím posudků, pokud to není nezbytné.
- Zvážit personalizované pozvánky pro dítě (dopis, video).
- Po rozhodnutí informovat dítě o dopadu rozhodnutí na jeho život.
- Pravidelně školit soudce a pracovníky v komunikaci s dětmi.
- Vždy respektovat právo dítěte odmítnout vyjádření názoru.

Hesla pro dítě:

Neboj se, zeptej se.

Máš právo být slyšen/a, ale nemusíš mluvit, pokud nechceš.

Soudce chce znát tvůj názor, aby věděl, co prožíváš – rozhodnutí dělají dospělí.

Dostaneš informace o tom, co se děje a co bude dál.

PŘÍLOHA Č. 6 – ADVOKÁT

Úvod

Zapojení dítěte do rozvodového řízení je zásadní pro ochranu jeho práv a zajištění jeho nejlepšího zájmu. Advokát hraje doplňkovou roli v tom, jak je dítěti umožněno participovat – v řízení může vystupovat jako právní zástupce rodiče, pak by měl informovat klienta o participačních právech dítěte a jak je naplnit. Může také vystupovat jako kolizní opatrovník, pokud soud sezná, že je to v daném případě vhodnější, než kdyby dítě zastupoval OSPOD. V nejkomplicovanějších případech může advokát dítě zastupovat přímo. Pak advokát aktivně přispívá k tomu, aby byl hlas dítěte v řízení skutečně slyšen a respektován. V prostředí soudu je advokát často tím, kdo může ovlivnit, zda bude dítěti zajištěna odpovídající právní ochrana a podpora.

Potřeby a prožívání dítěte – konkrétní kontext

Potřeby dítěte v rozvodovém řízení

- **Bezpečí a stabilita** – dítě potřebuje cítit jistotu, že jeho zájmy jsou chráněny a že není vystaveno zbytečnému stresu či manipulaci.
- **Možnost vyjádřit svůj názor** – dítě má právo být informováno o situaci a vyjádřit svůj pohled na věc, přiměřeně svému věku a schopnostem.
- **Respektování individuality** – každé dítě je jedinečné, jeho preference a potřeby se mohou lišit.

Rizika zapojení dítěte a jejich prevence

- **Manipulace dítěte rodiči** nebo jinými dospělými.
- **Nadměrné zatížení dítěte** odpovědností, kterou není schopno unést.
- **Nedostatečná informovanost** nebo naopak zahlcení informacemi.
- **Sřet zájmů** mezi rodiči, advokátem a dítětem.

Prevence těchto rizik spočívá v důsledném respektování zásad dětské psychologie, v zajištění podpory dítěte a v ochraně před tlakem či konfliktem loajality.

Role advokáta a zásady jeho činnosti

- Informovat klienta (rodiče) o participačních právech dítěte a vysvětlit možnosti jejich realizace (prostřednictvím rodičů, kolizního opatrovníka, přímo soudem).
- Zajistit, aby dítě bylo vhodně informováno o situaci, kterou rodina řeší, a aby nebylo naváděno k určitému vyjádření.

- Pokud advokát jedná přímo s dítětem, měl by být vzdělán v komunikačních dovednostech a dětské psychologii.
- Jako kolizní opatrovník musí advokát aktivně hájit zájmy dítěte, zjistit jeho skutečné potřeby a preference, a tyto prezentovat soudu.
- Jako advokát dítěte na základě plné moci je povinen hájit názory a stanoviska dítěte, nikoli pouze to, co považuje za jeho nejlepší zájem.
- Dbát na etiku, důvěrnost a loajalitu vůči dítěti jako klientovi.
- Zajistit, aby náklady na právní zastoupení dítěte nebyly překážkou jeho účinné ochrany.

Závěr

Doporučení pro advokáty v rozvodovém řízení:

- V nejkomplikovanějších případech (dítě je konfliktem rodičů ohroženo) doporučit vedle kolizního opatrovníka ustanovení advokáta dítěti.
- Podporovat specializované vzdělávání advokátů v oblasti dětské psychologie a komunikace s dětmi.
- Usilovat o systém bezplatné právní pomoci pro děti, aby nebyla závislá na finančních možnostech rodičů.
- Jasně rozlišovat roli advokáta dítěte a kolizního opatrovníka, aby nedocházelo ke střetu zájmů.
- Pravidelně informovat dítě o průběhu řízení a konzultovat s ním důležité kroky.
- Respektovat individuální situaci dítěte, včetně kulturních, sociálních a ekonomických aspektů.
- Eliminovat osobní a systémové předsudky, přistupovat ke každému případu nestranně a usilovat o spravedlivé řešení.

PŘÍLOHA č. 7

– KOLIZNÍ OPATROVNÍK (OSPOD)

Úvod

Kolizní opatrovnictví je institutem ochrany zájmů dítěte v situacích, kdy hrozí střet se zájmy rodičů nebo jiných osob v situaci rozpadu vztahu rodičů.

Zjištění názoru, potřeb a přání dítěte a určení jeho nejlepšího zájmu, a to i v nepřehledných, konfliktních a manipulativních situacích, je náročnou disciplínou, která vyžaduje dostatečnou úroveň kompetencí a osobnostních dispozic opatrovníka (dále KO).

Dítě, jemuž je zákonem dán prostor k vyjádření a určena specializovaná osoba k jeho slyšení a k podpoře, by mělo mít možnost tuto příležitost využít, ale zároveň musí být dostatečně ochráněno a zabezpečeno o svých právech, postavení a důsledcích svého (ne)zapojení.

Potřeby a prožívání dítěte – konkrétní kontext

Mezi základní náplň činnosti KO patří:

1. Podávat dítěti srozumitelným způsobem informace o všem, co se ho týká:

- vhodnou formou, přiměřeně věku dítěte,
- zdůraznit možnost, ale ne povinnost vyjádřit se / sdělit názor,
- nabídka otevřené podpory a komunikace ze strany KO vůči dítěti.

2. Vysvětlit srozumitelně svou roli:

- co mohu a nemohu pro dítě udělat,
- umět vysvětlit příp. rozpor mezi přáním dítěte a vlastním procesním stanoviskem,
- vhodnou formou, přiměřeně věku dítěte,
- vysvětlit oznamovací povinnost (závažné skutečnosti).

3. Podporovat dítě ve sdělení jeho přání a potřeb:

- vést otevřenou a respektující komunikaci s dítětem,
- vést motivační a podpůrný rozhovor,

- vytvářet bezpečné prostředí pro dítě,
- informovat dítě o kontextu a dopadech sdělení jeho názoru a přání.

4. Zjišťování dalších informací o situaci dítěte (primárně prostřednictvím rozhovoru s rodiči a dítětem):

- mapování potřeb, zdrojů a rizik dítěte (rodiče, jiné vztahy, sociální zázemí ad.),
- shromažďování informací a jejich vyhodnocení.

5. Interpretovat přání a názor dítěte:

- se svolením dítěte, se zachováním autenticity sdělení, ale jednoznačně a srozumitelně.

6. Posoudit nejlepší zájem dítěte:

- znát základní koncept nejlepšího zájmu dítěte.

7. Nejlepší zájem dítěte obhájit:

- proaktivní role v rámci soudního řízení vůči soudu i rodičům dítěte (procesní znalost, argumentační dovednosti, schopnost zachovat nestrannost).

8. Vůči rodičům:

- vysvětlit svou roli v zastupování dítěte, základní potřeby dětí v této situaci a průběh řízení,
- vysvětlit rodičům důležitost a vhodnou formu zapojení dítěte do řízení (podpora a motivace),
- motivovat rodiče ke smírnému řešení a vnímání potřeb dítěte,
- získat rodiče ke spolupráci (pro výkon KO).

Závěr

Primárním úkolem kolizního opatrovníka je podpořit dítě a hájit jeho nejlepší zájem vůči rodičům i v rámci soudního řízení. Jednat srozumitelně, transparentně a proaktivně s vědomím hranic své role.

Je nezbytně nutné sjednotit současnou roztříštěnou praxi jednotným podrobným metodickým pokynem a jasně vymezit výkon kolizního opatrovnictví v rámci systému.

PŘÍLOHA Č. 8 – DŮVĚRNÍK DÍTĚTE

Úvod

Proč je zapojení důvěrníka dítěte důležité a jak konkrétně může probíhat v daném kontextu (u soudu)

Důvěrník je osoba, která dítěti v průběhu soudního řízení poskytuje psychickou podporu, bezpečí a pocit jistoty. Jeho přítomnost může dítěti pomoci lépe zvládnout stres a obavy spojené s účastí na jednání. Důvěrník není právní zástupce, ale může být dítěti oporou při komunikaci s ostatními účastníky řízení i při samotném jednání před soudem, typicky může být důvěrníkem trenér, oblíbený učitel, psycholog či kamarád (nezletilá osoba však může být důvěrníkem spíše výjimečně).

Potřeby a prožívání dítěte – konkrétní kontext

Na jaké potřeby dítěte jeho zapojení reaguje

Dítě potřebuje cítit bezpečí, podporu a porozumění v neznámém a stresujícím prostředí soudu. Důvěrník pomáhá dítěti zvládnout emoce, orientovat se v situaci a dodává mu odvahu vyjádřit vlastní názor.

Rizika zapojení důvěrníka a jejich prevence

Rizikem může být nejasnost ohledně role důvěrníka – důvěrník nesmí jednat za dítě ani ho ovlivňovat v jeho vyjádřeních. Prevence spočívá v jasném vymezení kompetencí důvěrníka a respektování pravidel soudního řízení.

Role důvěrníka a zásady – co dělat, co nedělat:

Co dělat:

- Být dítěti oporou, naslouchat mu, pomáhat mu zvládat stres.
- Vysvětlovat dítěti průběh jednání jednoduchým a srozumitelným způsobem.
- Podporovat dítě v tom, aby se nebálo vyjádřit svůj názor.
- Respektovat pokyny soudu a advokátů.

Co nedělat:

- Nevystupovat za dítě, nečinít žádné procesní úkony.
- Neovlivňovat dítě v tom, co má před soudem říci.
- Nezasahovat do jednání soudu ani do rozhodování.

Závěr

Doporučení konkrétních změn nebo nastavení postupu:

- Před jednáním si s dítětem projít, co ho čeká, a ujistit ho, že důvěrník bude po celou dobu na jeho straně.
- Vždy respektovat pravidla soudního řízení a kompetence důvěrníka podle § 100 odst. 4 občanského soudního řádu.
- Doporučit pracovníkům OSPOD a advokátům, aby děti informovali o možnosti využít důvěrníka, a soudům, aby umožňovaly přítomnost důvěrníka na jednání, pokud o to dítě požádá.
- Využívat dostupné informační materiály (např. video „Účast dětí na soudním řízení“ na YouTube) pro lepší přípravu dítěte i důvěrníka.
- Vytvoření materiálu definujícího roli důvěrníka – ze strany justice (srozumitelnost pro laiky).

ZÁKLADNÍ PRINCIPY V KOMUNIKACI S DĚTMI

„Vedení rozhovorů s dětmi se stává ošemetnou věcí, jakmile nám jde o získání informací a jakmile komunikujeme o obtížných nebo citlivých tématech.“ (Delfos, 2017)

Představte se, vysvětlete dobře svou roli, z jakého důvodu s dítětem komunikujete, s jakým cílem a co z rozhovoru je důvěrné a co budete sdělovat dál a komu konkrétně.

Velkou pozornost věnujte počáteční fázi, kde je důležité navázat kontakt, aktivně naslouchat a umožnit kombinaci rozhovoru a hry nebo dalších technik pro vedení rozhovoru s dětmi. Snažte se vytvořit příjemnou atmosféru, vyberte pro rozhovor klidné, přívětivé a neformální prostředí, kde můžete zajistit dítěti soukromí.

Aktivní naslouchání a empatie

- **Plná pozornost:** Věnujte dítěti stoprocentní pozornost, odložte rušivé předměty (telefon, papíry).
- **Bezpečný kontakt:** Přistupte k dítěti, sedněte si na jeho úroveň, navazujte a přerušujte při rozhovoru oční kontakt pro navázání spojení a projevení zájmu. Buďte si vědomi vlastní neverbální komunikace a věnujte také pozornost neverbální komunikaci dítěte.
- **Respektování osobní zóny dítěte:** Vnímejte a citlivě reagujte na projevy dítěte držet si fyzický odstup. K tělesnému kontaktu by mělo dojít, pouze pokud ho iniciuje samo dítě (malé děti). Za udržení hranic kontaktu je odpovědný dospělý.
- **Parafrázování a uznání pocitů:** Shrňte, co dítě řeklo, abyste si ověřili, že rozumíte. Uznávejte a přijímejte jeho pocity (např. „Vidím, že se zlobíš / jsi smutný/á...“).

Pro udržení kontaktu je klíčové, aby dítě rozumělo, proč se rozhovor vede, a aby dospělý **pojmenoval jak pocity dítěte, tak své vlastní** v souvislosti s rozhovorem.

Respekt

- **Trpělivost:** Dejte dítěti dostatek času na zpracování informací a zformulování odpovědi. Buďte trpěliví.
- **Dítě je expert:** Dospělý by měl vycházet z předpokladu, že dítě je expertem na sebe sama, své pocity a své prožívání. Úkolem odborníka je pouze vytvořit prostor, aby se dítě mohlo vyjádřit.

- **Otevřenost neznalosti:** Dítěti je třeba dát najevo, že dospělý klade otázky, protože na ně nezná odpověď. To snižuje tlak na dítě, aby říkalo „správné“ odpovědi, a posiluje jeho důvěru ve vlastní sdělení („Všechno, co řekneš, je v pořádku...“).
- **Minimalizace manipulace:** Profesionální rozhovor má za cíl zjistit, co si dítě opravdu myslí a prožívá, aniž by bylo dospělým manipulováno (např. navádějícími otázkami nebo doplňováním myšlenek).

Formu, délku a jazyk rozhovoru volte podle **věku a mentální vyspělosti dítěte**, protože tyto faktory určují, jak dítě rozumí světu, času, paměti a jazyku. Používejte **jednoduchý jazyk**, krátké a srozumitelné věty. **Vyhnete se složitým souvětím, odborným termínům a přirovnáním**, které by mohly vést k nejasnostem nebo zkreslení. Snažte se minimalizovat přímé otázky k obtížnému tématu, vedte rozhovor směrem ke zjištění, jak se dítě cítí, co prožívá, potřebuje, co si o situaci myslí.

Autenticita, práce s vlastními emocemi

Budte v komunikaci s dětmi autentičtí, ale kontrolujte vlastní projevy emocí, zvláště v situacích, kdy vám dítě sdělí závažné informace nebo s ním hovoříte o těžkých tématech. Vaše vlastní prožívání by nemělo dítě zatížit. Dospělý je tam (v rozhovoru) vždy pro dítě, nesmí to být naopak.

„Efektivní komunikace znamená napojit se na toho, s kým hovoříme. Napojit se na jeho zájmy, myšlenkový a citový svět a způsob komunikace.“ (Delfos, 2017).

Tvůrci a signatáři:

Barešová Eva, mediátorka, lektorka podpůrných skupin pro děti (rozchod/rozvod rodičů),
e-mail: eva@mediace-baresova.cz

Barvíková Jana, terapeutka, výzkumná pracovnice, e-mail: jana.barvikova@rilsa.cz

Bočanová Veronika, advokátka, rodinné právo / HAVEL & PARTNERS,
e-mail: veronika.bocanova@havelpartners.cz

Brůžková Zlata, speciální pedagog / Amalthea, z. s., e-mail: zlata.bruzkova@amalthea.cz

Jůzová Kotalová Kristýna, metodička sociálně-právní ochrany dětí / MPSV,
e-mail: kristyna.juzova.kotalova@email.cz

Kolářková Zapletalová Jana, právní expertka / HAVEL & PARTNERS, akademická pracovnice /
Justiční akademie, e-mail: jana.zapletalova@havelpartners.cz

Konvalinová Klára, vedoucí metodického oddělení / Zahrada pro duši, p. o.,
e-mail: klarakonvalinova@dumtriprani.cz

Konvičková Marta, vedoucí oddělení sociálně-právní ochrany dětí / Městská část Praha 2,
e-mail: marta.konvickova@praha2.cz

Korbel Matouš, koordinátor studentské participační skupiny MPSV / MPSV,
e-mail: matous.korbel@mpsv.cz

Kučerová Olga, školní psycholog / ZŠ Sázavská Praha 2, e-mail: olga.kucerova@pedf.cuni.cz

Mikulková Milena, lektorka, párová poradkyně, mediátorka / ESPEDIENTE, z. s.,
e-mail: mikulkova@espediente.cz

Nováková Markéta, lektorka, metodička, advokační činnost / Cochem.cz, z. s.,
e-mail: marketa.novakova@cochem.cz

Schejbalová Pavlína, terapeutka, lektorka podpůrných skupin pro děti (rozchod/rozvod rodičů),
e-mail: pavlina.schejbalova@gmail.com

Šínová Renáta, rodinné právo, katedra soukr. práva a civilního procesu / PF UPOL, advokátka,
rodinné právo / HAVEL & PARTNERS, e-mail: renata.sinova@havelpartners.cz

Talpa Lukáš, zást. ředitelky, garant programů Patron a Rozchodem rodina nekončí / Liga
otevřených mužů, z. s. (LOM), e-mail: lukas.talpa@ilom.cz

Tatková Martina, soudní sociální pracovnice / Okresní soud v Kladně,
e-mail: MTatkova@osoud.kld.justice.cz

Válek Petr, klinický psycholog, lektor / SPONDEA, z. ú., lektor / Prázdninová škola LIPNICE, z. s.,
e-mail: valek@spondea.cz

Financováno
Evropskou unií

Aperio*

LOW⁷

Co se mnou bude, když se rodiče rozcházejí?

Možná ses právě dozvěděl/a, že se máma s tátou rozcházejí, a nevíš, co to bude znamenat pro tebe. Je v pořádku, že máš spoustu otázek nebo strach. Tenhle leták ti pomůže pochopit, co se děje, na co máš právo a kdo ti může pomoci.

Věř, že...

- To, že se rodiče rozcházejí, není tvoje vina.
- **Rodiče tě mají stále rádi.**
- I když se hodně věcí mění, pořád máš mámu i tátu.
- Všechno se časem trochu usadí.
- **Není slabost říct si o pomoc. Je to odvaha.**

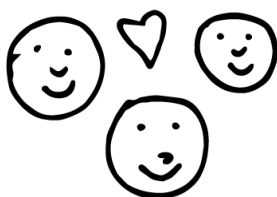
Máš právo

- **Vědět, co se děje, a ptát se.**
- Na emoce – smutek, naštvaní, zmatek...
- **Aby tě někdo vyslechl.**
- Aby všichni respektovali, že potřebuješ **mít hezký vztah s maminkou i tatínkem.**
- Vědět, jak se rodiče dohodli nebo rozhodl soud.

Určeno pro děti mladšího školního věku (6–11 let)

Nemusíš na to být sám/sama

- **Možná je ti smutno, bojíš se, cítíš vztek nebo zmatek.**
A možná i úlevu, že se máma s tátou doma už nehádají.
- To všechno je v pořádku.
Důležité je, abys na své pocity nebyl/a sám/sama.

Kdo ti může pomoci

- **Sociální pracovníce z OSPODu** – hlídá, aby dětem bylo dobře a bezpečně. Může s tebou chtít mluvit, aby pochopila, co potřebuješ.
- **Soudce** – takový rozhodčí mezi dospělými. Snaží se najít nejlepší řešení pro všechny, hlavně pro děti.
- **Psycholog** – umí naslouchat a pomáhá, když máš těžké pocity nebo otázky.
- **Učitel/ka nebo školní psycholog** – můžeš se svěřit i ve škole.
- **Linka bezpečí 116 111** – anonymně a zdarma, kdykoli.

Co ti vzkazují děti, které si prošly rozchodem rodičů

„Měla jsem strach to říct, ale pak mi pomohli a bylo mi líp.“

„Když o tom mluvím, už se tolik nebojím.“

„Když mě něco trápí, je lepší to říct, než to dusit v sobě.“

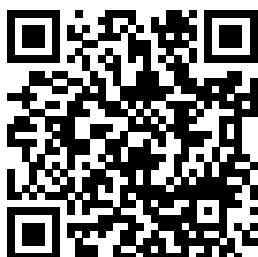
„Není to moje vina, že se rodiče hádají.“

**Chceš vědět,
proč musí rodiče
k soudu, i když nic
neprovedli?**

Každý rozchod je jiný. Ale žádné dítě v něm nemá být samo

Tady můžeš
kouknout
na zajímavé
stránky

Nebo třeba
na video

Financováno
Evropskou unií

Aperio*

LOW⁷

Co se mnou bude, když se rodiče rozcházejí?

Věř, že...

Možná ses nedávno dozvěděl/a, že se rodiče budou rozcházet a úplně nevíš, co s tebou bude a co se bude dít dál?

Tady najdeš pár informací, které ti mohou pomoci situaci zvládnout a pochopit, na co máš právo a kdo ti pomůže.

- To, že se rodiče rozcházejí, není tvá vina a ani není tvá zodpovědnost to za ně řešit.
- Rodiče tě mají stále rádi.
- Určitě pořád budeš trávit čas s mámou i tátou – jen to asi nebude tak často jako doteď.
- Časem si všechno sedne.

Na co máš
právo?

- **Máš právo na emoce.** Nemusíš je potlačovat ani se za ně stydět.
- Máš právo, aby ti rodiče řekli, co se bude dít, i když třeba sami ještě nevědí všechno.
- **Máš právo se ptát** a nechat si věci vysvětlit.
- Máš právo, aby se někdo zajímal o tvůj pohled na věc – i když rozhodnutí dělají rodiče nebo soud.
- Máš právo **vědět, jak se rodiče dohodli nebo co rozhodl soud.**
- Máš právo se ozvat, kdykoli ti nebude vyhovovat, jak to po rozvodu funguje.

Když tě něco
trápí, je fajn to
někomu říct

Nemusíš všechno zvládat sám/sama. Můžeš se rozhodnout, s kým o tom budeš mluvit a kdy. Pomoci ti mohou:

- **Kamarádi, prarodiče** nebo někdo z širší rodiny.
- **Školní psycholog nebo psycholožka.**
- Učitel/ka, které/mu důvěřuješ.
- **Linka bezpečí** – 116 111 (zdarma a anonymně, kdykoli).
- **OSPOD** – orgán sociálně-právní ochrany dětí.

Určeno pro děti staršího školního věku (12–18 let)

Kdo všechno se může zajímat o to, co potřebuješ?

• Sociální pracovnice z OSPODu

Má na starosti, aby se dětem dařilo dobře a aby byla dodržována jejich práva. Může s tebou mluvit, aby se ujistila, že tvá práva (např. na vztah s oběma rodiči) jsou naplňována, zeptala se, jak se cítíš a co by sis přál/a.

• Soudce

Je rozhodčí ve „hře“, která se hraje mezi dospělými.

Protože před státem uzavřeli manželství, musí znovu stát rozhodnout, že už manželé nejsou.

Chceš-li, můžeš mluvit se soudcem i ty – máš na to právo.

Když se soudce chce ujistit, že jsou naplňována tvá práva, může s tebou chtít mluvit i on.

Kdyby ses se soudcem bavit nechtěl/a, můžeš odmítnout.

• Psycholog

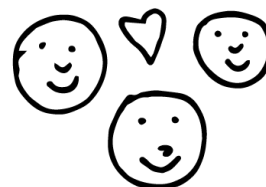
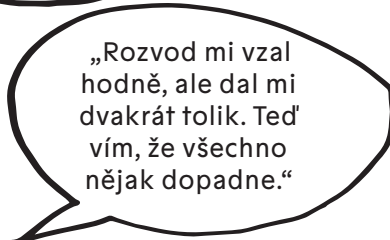
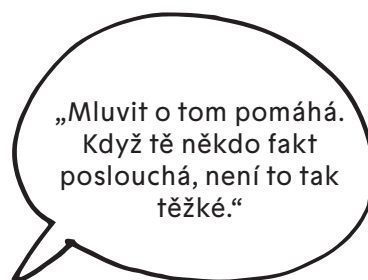
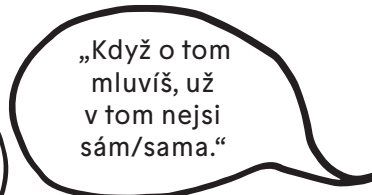
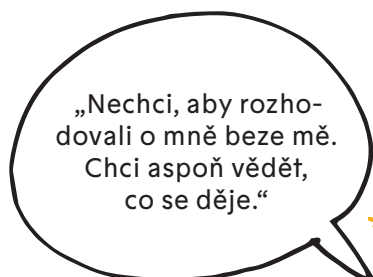
Naslouchá, klade otázky a pomáhá ti hledat cestu, jak se cítit líp, jak mluvit o svých pocitech a co s nimi dělat.

Chceš vědět,

proč musí rodiče k soudu, i když nic neprovedli?

Co ti vzkazují děti, které si prošly rozchodem rodičů

Každý rozchod je jiný.

Ale žádné dítě v něm nemá být samo

Tady můžeš kouknout na zajímavé stránky

Nebo třeba na video

Aperio Společnost pro
zdravé rodičovství

www.aperio.cz
www.zustavamerodici.cz